Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Defensie
T.a.v. de voorzitter, de heer J.M. Paternotte, en de leden van de commissie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
Nederland

Datum : 10 september 2026
Plaats : Kralendijk, Bonaire

Betreft: Aandacht voor Search and Rescue-capaciteit in het Caribisch deel van het Koninkrijk

Geachte voorzitter en leden van de vaste commissie voor Defensie,

Allereerst willen wij u hartelijk danken voor de aandacht die u besteedt aan de veiligheid, hulpverlening en maritieme veiligheid binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk, en in het bijzonder aan de uitvoering van de Search and Rescue (SAR)-verantwoordelijkheid van de Kustwacht.

Wij spreken daarbij onze waardering uit voor de inzet van de Kustwacht en voor de vele professionals en vrijwilligers die zich dagelijks inzetten voor de veiligheid van mensen op en rond de Caribische wateren. Hun inzet, vaak onder complexe omstandigheden en over grote afstanden, verdient nadrukkelijk erkenning.

Juist vanuit die waardering en vanuit onze betrokkenheid bij de praktische uitvoering van SAR vragen wij uw aandacht voor een aspect van het Jaarplan Kustwacht Caribisch Gebied 2026 dat naar onze mening nadere feitelijke en operationele duiding verdient: de verhouding tussen de daarin opgenomen 80/20-verdeling van de beschikbare capaciteit en de feitelijk beschikbare capaciteit voor SAR binnen het verantwoordelijkheidsgebied van de Kustwacht.

Het Jaarplan vermeldt dat de Kustwacht planmatig uitgaat van een 80/20-verdeling van de beschikbare capaciteit. Daarbij ligt op jaarbasis in 80 procent van de gevallen het accent van de inzet van de beschikbare capaciteit op de prioritaire justitiële opsporingstaken. In de overige 20 procent ligt het accent op andere toezichthoudende en dienstverlenende taken, waaronder SAR.

Tegelijkertijd vermeldt het Jaarplan dat de Kustwacht binnen haar verantwoordelijkheidsgebied bij iedere melding optreedt als SAR-coördinator. Daarmee ontstaat vanuit het oogpunt van parlementaire controle een wezenlijke vraag die verder gaat dan de planmatige verdeling van capaciteit alleen:

Welke SAR-capaciteit is op het moment dat zich daadwerkelijk een noodsituatie voordoet feitelijk beschikbaar, inzetbaar en binnen welke tijd kan deze capaciteit worden aangewend?

Het gaat daarbij nadrukkelijk niet om het ter discussie stellen van de 80/20-verdeling als zodanig. Het gaat om de vraag hoe deze planmatige verdeling zich in de praktijk vertaalt naar de continuïteit, beschikbaarheid en effectiviteit van de SAR-dienst wanneer de overige prioritaire taken daadwerkelijk beslag leggen op de beschikbare personele en materiële middelen.

Daarbij zijn onder meer de feitelijke beschikbaarheid van maritieme en luchtgebonden middelen, personele bezetting, technische inzetbaarheid, responstijden, geografische dekking, gelijktijdige incidenten en de aanwezigheid van alternatieve of redundante capaciteit van belang.

Deze beoordeling dient tevens te worden geplaatst binnen de internationale kaders waarbinnen Nederland zijn SAR-verantwoordelijkheid uitvoert, waaronder het Internationale Verdrag inzake opsporing en redding op zee (SAR Convention), ICAO Annex 12, het daarbij behorende IAMSAR-kader en de relevante bepalingen van SOLAS.

Deze internationale kaders benadrukken onder meer het belang van een adequaat georganiseerde SAR-dienst, de beschikbaarheid en organisatie van SAR-middelen, operationele planning, coördinatie en een effectieve uitvoering van SAR binnen het aangewezen verantwoordelijkheidsgebied.

Daarbij schrijven deze internationale instrumenten niet zonder meer een vast aantal helikopters, vaartuigen of een uniforme numerieke responstijd voor. Juist daarom is het van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt welke concrete juridische, operationele en beleidsmatige normen worden gehanteerd om vast te stellen dat de beschikbare SAR-capaciteit toereikend is, en op welke wijze die toereikendheid in de praktijk wordt gemeten, geëvalueerd en geborgd.

Onze vragen zijn dan ook niet bedoeld om de inzet van de Kustwacht ter discussie te stellen, maar om inzicht te verkrijgen in de vraag of de in het Jaarplan voorziene capaciteitsverdeling in de praktijk leidt tot een SAR-capaciteit die onder verschillende omstandigheden daadwerkelijk beschikbaar, inzetbaar en aantoonbaar effectief is.

Tegen deze achtergrond leggen wij de volgende vragen aan de vaste commissie voor Defensie voor.

80/20-verdeling en de feitelijk beschikbare SAR-capaciteit.

Het Jaarplan Kustwacht Caribisch Gebied 2026 vermeldt dat de Kustwacht planmatig uitgaat van een 80/20-verdeling van de beschikbare capaciteit. Daarbij ligt in 80 procent van de gevallen het accent van de inzet op de prioritaire justitiële opsporingstaken. In de overige 20 procent ligt het accent op de overige toezichthoudende en dienstverlenende taken, waaronder Search and Rescue (SAR).

Hetzelfde Jaarplan vermeldt dat de Kustwacht binnen haar verantwoordelijkheidsgebied bij iedere melding optreedt als SAR-coördinator.

De 80/20-verdeling dient naar onze mening niet geïsoleerd te worden beschouwd, maar in samenhang met de internationale kaders waarbinnen de SAR-verantwoordelijkheid wordt uitgevoerd.

De internationale SAR Convention verlangt onder meer dat staten zorgen voor adequate SAR-diensten, beschikbare SAR-resources organiseren, verantwoordelijkheden en operationele functies vastleggen, RCC's instellen en deze 24 uur per dag laten functioneren. Tevens wordt de nauwst praktisch haalbare coördinatie tussen maritieme en aeronautische SAR-diensten verlangd.

Voor het aeronautische SAR-domein bevat ICAO Annex 12 Search and Rescue de toepasselijke Standards and Recommended Practices voor het instellen, onderhouden en exploiteren van SAR-diensten. ICAO vermeldt daarbij expliciet dat Annex 12 wordt aangevuld door het IAMSAR Manual.

Het IAMSAR Manual, gezamenlijk ontwikkeld en gepubliceerd door ICAO en IMO, geeft het operationele kader voor onder meer organisatie en management, mission coordination en de inzet van mobiele SAR-middelen. Het Manual is daarmee het operationele referentiekader voor de uitvoering van de verplichtingen uit de toepasselijke internationale instrumenten, maar vormt niet zelfstandig een verdrag.

Ook SOLAS hoofdstuk V bevat bepalingen betreffende de maritieme veiligheid en het in stand houden van SAR-diensten.

Tegen deze achtergrond is voor de parlementaire controle niet uitsluitend relevant welk percentage van de totale Kustwachtcapaciteit planmatig aan SAR wordt toegerekend.

De wezenlijke vraag is:

Welke SAR-capaciteit is feitelijk beschikbaar en onmiddellijk inzetbaar wanneer de overige prioritaire taken daadwerkelijk beslag leggen op de beschikbare Kustwachtcapaciteit?

Daarom verzoeken wij de vaste commissie voor Defensie de minister de volgende vragen voor te leggen.

1.De betekenis van de 80/20-verdeling

1. Kan de minister exact uiteenzetten welke personele, maritieme, luchtgebonden en overige operationele middelen worden verstaan onder de in het Jaarplan genoemde “beschikbare capaciteit” waarop de 80/20-verdeling wordt toegepast?

2. Kan de minister kwantitatief aangeven welke feitelijk inzetbare SAR-capaciteit beschikbaar blijft wanneer de Kustwacht haar capaciteit overeenkomstig de 80%-prioritering daadwerkelijk inzet voor de prioritaire justitiële taken?

3. Welke minimale operationele SAR-capaciteit is binnen het verantwoordelijkheidsgebied van de Kustwacht in de operationele planning voorzien?

4. Op welke wijze wordt gewaarborgd dat deze capaciteit beschikbaar blijft wanneer dezelfde personele of materiële middelen tevens voor andere prioritaire Kustwachttaken noodzakelijk zijn?

5. Indien de minister stelt dat de 80/20-verdeling geen afbreuk doet aan de feitelijke beschikbaarheid van SAR-capaciteit, kan zij dan concreet en kwantitatief aangeven welke capaciteit, responstijd en back-upcapaciteit daarvoor daadwerkelijk zijn georganiseerd?

2.Van planmatige capaciteit naar feitelijke inzetbaarheid

Voor de beoordeling van de SAR-capaciteit is onderscheid noodzakelijk tussen capaciteit die planmatig beschikbaar is en capaciteit die op het moment van een incident daadwerkelijk kan worden ingezet.

Kan de minister daarom inzichtelijk maken:

a) welke capaciteit planmatig beschikbaar is;
b) welke capaciteit fysiek aanwezig is;
c) welke capaciteit daadwerkelijk bemand is;
d) welke capaciteit technisch inzetbaar is;
e) welke capaciteit onmiddellijk voor SAR kan worden ingezet;
f) en welke reserve- of back-upcapaciteit beschikbaar is?

6. Indien deze categorieën niet afzonderlijk worden geregistreerd, op welke objectieve gegevens en operationele normen wordt dan vastgesteld dat de beschikbare SAR-capaciteit toereikend is?

7. Welke operationele norm hanteert de Kustwacht voor de beschikbaarheid en inzetbaarheid van SAR-middelen?

8. Welke responstijd wordt voor SAR-incidenten rond Bonaire als operationeel uitgangspunt gehanteerd?

9. Welke responstijd wordt in de praktijk daadwerkelijk gerealiseerd?

10. Hoe verandert deze responstijd wanneer de primaire SAR-middelen op het moment van de melding reeds worden ingezet voor andere Kustwachttaken?

3.Gelijktijdige incidenten, uitval en continuïteit

De beoordeling van een SAR-systeem kan niet uitsluitend worden gebaseerd op de vraag of één eerste SAR-resource beschikbaar is. Ook de continuïteit van de SAR-dienst bij gelijktijdige incidenten en uitval van middelen is van belang.

De internationale SAR-systematiek voorziet juist in operationele plannen, actuele informatie over beschikbare SAR-faciliteiten en procedures waarmee RCC's snel kunnen handelen en, waar nodig, andere autoriteiten of resources kunnen betrekken.

11. Welke SAR-capaciteit kan gelijktijdig worden ingezet bij twee of meer SAR-incidenten binnen het verantwoordelijkheidsgebied?

12. Welke alternatieve SAR-capaciteit is beschikbaar wanneer de primaire SAR-resource reeds bij een ander incident wordt ingezet?

13. Welke capaciteit is beschikbaar bij technische uitval, onderhoud of personele onbeschikbaarheid van een primaire SAR-resource?

14. Welke responstijd kan onder deze omstandigheden voor een SAR-incident rond Bonaire worden gerealiseerd?

15. Welke operationele maatregelen zijn voorzien wanneer tijdens een reeds lopende SAR-inzet een tweede ernstig incident plaatsvindt?

4.De AW139: capaciteit versus daadwerkelijke beschikbaarheid

Het Jaarplan vermeldt voor de AW139 een afzonderlijke jaarlijkse capaciteitsraming.

Voor de beoordeling van de daadwerkelijke SAR-capaciteit is echter niet uitsluitend het aantal beschikbare vlieguren relevant. Van belang is met name hoeveel luchtgebonden capaciteit op het moment van een SAR-incident daadwerkelijk beschikbaar en onmiddellijk inzetbaar is.

Daarom vragen wij:

16. Welk gedeelte van de beschikbare AW139-capaciteit is daadwerkelijk beschikbaar voor SAR?

17. Welk gedeelte van de AW139-capaciteit wordt ingezet voor andere Kustwachttaken?

18. Hoeveel van de geraamde capaciteit is, rekening houdend met onderhoud, technische beschikbaarheid, bemanning en overige operationele beperkingen, daadwerkelijk onmiddellijk inzetbaar voor SAR?

19. Welke alternatieve SAR-capaciteit is beschikbaar wanneer de AW139 reeds elders wordt ingezet of niet beschikbaar is?

20. Welke capaciteit kan worden ingezet wanneer de AW139 reeds betrokken is bij een SAR-incident en zich gelijktijdig een tweede ernstig SAR-incident voordoet?

21. Welke maximale responstijd kan in die situatie voor Bonaire worden gerealiseerd?

5.SAR-data: van aantallen naar operationele prestaties

Voor de beoordeling van de daadwerkelijke werking van het SAR-systeem is het aantal verdrinkingen of dodelijke slachtoffers op zichzelf onvoldoende.

Een dergelijk eindcijfer geeft geen inzicht in de omvang van de SAR-vraag, de operationele belasting, de beschikbaarheid van middelen, de gerealiseerde responstijd of de vraag of aanvullende capaciteit noodzakelijk was.

Wij verzoeken de minister daarom over de afgelopen vijf jaar, waar mogelijk uitgesplitst naar eiland en afzonderlijk voor Bonaire, inzicht te geven in:

a. het aantal SAR-meldingen;
b. het aantal daadwerkelijke SAR-inzetten;
c. het aantal personen dat zich in een nood- of gevaarsituatie bevond;
d. het aantal geredde personen;
e. het aantal dodelijke slachtoffers;
f. de tijd tussen melding en eerste inzet;
g. de gerealiseerde responstijden;
h. de ingezette SAR-resources;
i. de inzet van aanvullende of lokale reddingscapaciteit;
j. het aantal gelijktijdige SAR-incidenten;
k. en de gevallen waarin de aanvankelijk beschikbare capaciteit niet toereikend was en aanvullende middelen noodzakelijk waren.

22. Welke operationele prestatie-indicatoren hanteert de Kustwacht om vast te stellen of de SAR-dienst daadwerkelijk effectief functioneert?

23. Worden daarbij ten minste beschikbaarheid, feitelijke inzetbaarheid, responstijd, geografische dekking, gelijktijdige inzetbaarheid en back-upcapaciteit betrokken?

24. Indien dergelijke indicatoren niet structureel worden gemeten, op welke wijze wordt dan vastgesteld dat de beschikbare SAR-capaciteit in de praktijk toereikend is?

6.De kern van de parlementaire controle

De vraag is daarmee niet of de 20 procent uit de 80/20-verdeling formeel als “SAR-capaciteit” moet worden aangemerkt. Een dergelijke conclusie volgt niet zonder meer uit het Jaarplan.

De kernvraag is of binnen de totale capaciteitsplanning van de Kustwacht, ook wanneer de overige prioritaire taken daadwerkelijk beslag leggen op de beschikbare middelen, een operationeel werkende en aantoonbaar voldoende SAR-capaciteit beschikbaar blijft.

Daarom verzoeken wij de commissie de minister expliciet te vragen:

Kan de minister concreet en kwantitatief inzichtelijk maken welke SAR-capaciteit binnen het toegewezen verantwoordelijkheidsgebied feitelijk beschikbaar en onmiddellijk inzetbaar is op het moment dat de Kustwacht haar overige prioritaire taken overeenkomstig de 80/20-planning uitvoert, welke responstijd daarmee wordt gerealiseerd en welke alternatieve of redundante capaciteit beschikbaar is wanneer primaire SAR-middelen reeds elders worden ingezet, technisch niet beschikbaar zijn of gelijktijdig voor een tweede SAR-incident noodzakelijk zijn?

En vervolgens:

Kan de minister aangeven op basis van welke internationale verplichtingen, ICAO Standards and Recommended Practices, operationele IAMSAR-richtsnoeren en nationale operationele normen wordt vastgesteld dat deze feitelijk beschikbare capaciteit toereikend is voor de uitvoering van de SAR-verantwoordelijkheid binnen het toegewezen verantwoordelijkheidsgebied?

Tot slot verzoeken wij de minister inzichtelijk te maken welke concrete gegevens, prestatie-indicatoren en operationele evaluaties aan deze conclusie ten grondslag liggen. Daarmee wordt niet vooruitgelopen op de conclusie dat de 80/20-verdeling al dan niet toereikend is. De minister wordt gevraagd die conclusie feitelijk, operationeel en toetsbaar te onderbouwen.

Dat is van belang voor de parlementaire controle op de vraag of de in het Jaarplan voorziene capaciteitsverdeling daadwerkelijk verenigbaar is met de verantwoordelijkheid voor een effectieve en operationeel beschikbare SAR-dienst binnen het toegewezen verantwoordelijkheidsgebied.

Slot

Met deze vragen wordt niet vooruitgelopen op de uitkomst van de beoordeling van de Kustwachtcapaciteit. Evenmin wordt de 80/20 verdeling als zodanig ter discussie gesteld.

Waar het om gaat, is dat een planmatige capaciteitsverdeling uiteindelijk moet kunnen worden vertaald naar een feitelijk beschikbare, inzetbare en aantoonbaar effectieve SAR-capaciteit op het moment dat een mensenleven daarvan afhankelijk is.

Een SAR-verantwoordelijkheid eindigt immers niet bij het ontvangen en coördineren van een melding. De daadwerkelijke betekenis van die verantwoordelijkheid wordt bepaald door hetgeen daarna operationeel beschikbaar is: welke resource kan worden ingezet, binnen welke tijd, met welke capaciteit, en welke capaciteit resteert wanneer de eerste resource niet beschikbaar is of reeds elders wordt ingezet.

Juist daarom achten wij het van belang dat de Kamer niet alleen inzicht krijgt in de planmatige verdeling van capaciteit, maar ook in de feitelijke operationele werkelijkheid daarachter.

De combinatie van de 80/20-verdeling, de geregistreerde SAR-incidenten, de gerealiseerde responstijden, de beschikbare maritieme en luchtgebonden middelen en de aanwezige back-upcapaciteit maakt het mogelijk om objectief vast te stellen of het SAR-systeem onder alle relevante omstandigheden voldoende robuust is.